

Till

2020-09-03

Kommunstyrelsen, Kommunfullmäktige, Kommundirektörer/-chefer och kommunsekreterare/kontaktpersoner i Gävle, Hofors, Ockelbo, Sandviken och Älvkarleby kommun

Beslutsärende: Avfallstaxa 2021

Kommunalförbundet Gästrikre återvinnare översänder till medlemskommunerna handlingar till grund för beslut i medlemskommunerna under hösten 2020:

Innehåll

1. Förslag till beslut -Avfallstaxa 2021
2. Förklaring av förslag till avfallstaxa 2021. Miljöstyrning, konsekvenser och kort tillbakablick.
3. Ekonomiska förutsättningar
4. Tidplan
5. Kort om Gästrikre återvinnare

Bilaga (se separata handlingar)

- a. Avfallstaxa 2021 förslag med år 2020 som grund
- b. Frågor och svar om avfallstaxan

Hör gärna av er med frågor till:

Maria Qvist, kvalitetsansvarig,
026 - 17 84 87, maria.qvist@gastrikeatervinnare.se
eller Anna-Karin Karlsson, Förbundsdirektör,
anna-karin.karlsson@gastrikeatervinnare.se

Med vänlig hälsning,

Anna-Karin Karlsson
Förbundsdirektör Gästrikre återvinnare

1. Förslag till beslut

Kommunalförbundet Gästrikre återvinnare föreslår förbundsfullmäktige att:

- Godkänna förslaget till avfallstaxa för 2021 – höjning motsvarande avfallsindex 2,5 %
- Föreslå kommunfullmäktige i Gävle, Hofors, Ockelbo, Sandvikens och Älvkarleby kommun att under hösten 2020 besluta om avfallstaxan för 2021-höjning motsvarande avfallsindex 2,5 %.

2. Förklaring av förslag till Avfallstaxa 2021

Beslutsunderlaget för avfallstaxa 2021 är själva taxedokumentet som heter "Avfallstaxa 2021 förslag med år 2020 som grund, se bilaga a, separat handling.

I det dokumentet finns alla aktuella taxor angivna exakt och alla förslag på ändringar. Anledningen till att den utgår från 2020 års avfallstaxa är för att beslutsfattare lätt ska kunna se alla justeringar som föreslås. När väl alla medlemskommuner har tagit beslut kommer dokumentet att lämnas till tryckeri och göra de beslutade ändringarna och då bara visa de avgifter som gäller för år 2021.

Nedan förklaras mer beskrivande vad som ligger till grund för ändringarna och vilka konsekvenserna blir för hushållen.

Både nationella mål och regionala mål styr mot ökad sortering och förebyggande av avfall. Det är också det som styr hur avfallstaxorna sätts. Det ska löna sig att öka sorteringen och minska på avfallet, både ekonomiskt och miljömässigt. De miljöstyrande taxorna gör med andra ord att många kunder inte får någon höjning alls, medan andra får en lite högre höjning än genomsnittet.

Taxor för kommunal verksamhet ska bygga på självkostnadsprincipen vilket också ligger till grund för taxeförslaget. En taxa är ett fast belopp och inte en andel av något. Så länge inget nytt beslut fattas så är intäkterna desamma. En taxa kan inte jämföras med en skatt som ger förändrade intäkter då den bygger på andel av lön och befolkningens mängd. Intäkterna förändras därmed via en skattesats utan att skattesatsen i sin tur har ändrats.

Förslaget till höjning (2,5 %) motsvarar förbundets kostnadsutveckling vad gäller inflation, indexeringar och lönerevision och beräknas ge förbundet en ökad intäkt på 4,5 mnkr.

Verksamheten har kostnadsökningar som överstiger dessa 2,5 %, som avser förbränningskatter och behandlingskostnader. Med ett effektiviseringskrav och

förbättringsarbete motsvarande 1 % av verksamhetens kostnader (ca 2,5 mnkr) kommer vi att klara en ekonomi i balans.

Beslut om avfallstaxan för 2021 fastställs av respektive medlemskommuns kommunfullmäktige under hösten 2020.

Förslagen på avfallstaxa 2021 ser i korthet ut så här:

Avfallstaxa för villahushåll och flerbostad:

- Höjer de rörliga kostnaderna som kunderna kan vara med och påverka.
- En fortsatt miljöstyrning mot att sortera mera och minska avfallet.
- Villahushåll/småhus, som har abonnemang sorterat och minsta storleken 140 liter och hämtning och hämtning 1 gång var 4:e vecka eller 1 gång per kvartal får ingen höjning alls!
- De kunder som har mycket restavfall får betala mera, medan de som har mycket utsortering av matavfall, tidningar och förpackningar gynnas. (Genomsnitt höjning 2,5%)
- Abonnemang osorterat, dvs. där restavfall och matavfall får blandas får en stark miljöstyrning och höjs fortsatt.
- I snitt ökar avgiften för en villa/radhus/lägenhet som sorterar med 1-3 kr/månaden/hushåll.
- Grundavgiften för radhus tas bort. Benämningen av grundavgifterna görs om och skatteverkets taxeringskoder för fastighetstyper blir vägledande. För merparten av de ca 9 000 st radhus som förbundet har i sina register idag kommer de att gå över till grundavgift för villa/småhus och få en kostnadsökning med 200 kr/år.

Ingen höjning alls
för de kunder som sorterar
bäst!

Avfallstaxa för kunder med enskilt avlopp och/eller fettavskiljare:

- Kunder med enskilt avlopp och fettavskiljare. Taxorna höjs enligt avfallsindex för slaminsamling med 2,5 %

Övriga avfallstaxor:

- Hämtningsavgifter och transportkostnader indexeras med 2,5 %.
- Behandlingskostnader för taxorna som rör komprimatorer och tillfälliga verksamheter justeras och blir kostnadstäckande, gäller restavfall och blandat restavfall och matavfall.
- Förtydliganden vad gäller sanktionsavgifter vid försvårade hämtställen.
- Förtydliganden av maxgränser för antal, vikt och storlek vad gäller hämtning av grovavfall.
- Latrinhämtningen är oförändrad.
- Förtydligande, omskrivning och flytt av vissa förklaringstexter. Några stycken i allmänna bestämmelser flyttas över till att bara stå i avfallsföreskrifterna.
- Övriga taxor är oförändrade

Miljöstyrning av avgifterna– ökat incitament till sortering

Det innebär att:

- Abonnemang sorterat (när hushållet sorterar ut sitt matavfall) är billigare än abonnemang osorterat (när hushållet inte sorterar sitt matavfall).
- Mindre kärl är billigare än större kärl
- Det är billigare att ha hämtning mer sällan (till exempel hämtning av restavfall var fjärde vecka eller var tredje månad)
- Vi gynnar de kunder som sorterar ut mycket och har så lite restavfall som möjligt. Det är väldigt dyrt att bränna restavfallet och ur ett hållbarhetsperspektiv önskar vi hellre återvinna mera tidningar och förpackningar samt att göra fordonsgas av matavfallet. Fortfarande är ca 2/3 av det som slängs i restavfallet felsorterat och ett sätt att styra är genom våra avgifter.
- Felsortering och omklassning av avfall debiteras kund för att markera att sorteringskvaliteten inte är tillfredställande och innebär extra onödigt arbete för våra chaufförer.

Konsekvenser för kunderna

- Konsekvenserna för hushållen blir ungefär:
 - Villor/småhus som sorterar: höjning med ca 0-3 kr/mån/hushåll
 - Villor/småhus med minsta storleken 140 l, hämtning 4:e vecka och kvartalshämtning får ingen höjning alls
 - Radhus med taxeringskod småhus får en höjning av grundavgiften med 200 kr/år. Radhus med taxeringskod hyreshus får en sänkning med grundavgiften med 405 kr/år.
 - Lägenhet som sorterar bra: höjning med ca 3 kr/mån/hushåll
 - Fritidshus: höjning med ca 1 kr/mån/hushåll
 - De som inte sorterar får en betydligt större ökning, ca 30 kr/mån/hushåll och en tydlig miljöstyrning.
- Extrahämtningen för fritidshus ökar från 100 kr/tillfälle till 150 kr/tillfälle.
- Avgifterna för specialbehållare och tillfälliga verksamheter höjs så att de blir kostnadstäckande, avfallsindex 2,5 % på hämtning och kostnadstäckning på behandlingsavgiften.
- Vi kalkylerar med att många kunder kommer att ändra sitt abonnemang mot ett abonnemang som gynnar bättre utsortering och minskar på mängden avfall, vilket är önskvärt givet miljömålen. En konsekvens av det är att det leder till minskade intäkter till förbundet. Det är beaktat i detta förslag.
- Avgifterna för enskilda avlopp och fettavskiljare indexeras med 2,5 %. Snitthöjning per tömning på ca 40 kr.
- För mera detaljer kring hur avgifterna höjs hänvisas till ”Avfallstaxan förslag 2021”

Bakgrund och tillbakablick

Grundavgift och hämtningsavgift

Avfallstaxan består av en grundavgift och en hämtningsavgift. Grundavgiften täcker förbundets kostnader för återvinningscentraler, hantering av farligt avfall kundservice, information, administration, IT, avfallsplanering och lokaler. I hämtningsavgiften ingår hämtning och behandling (förbränning eller rötning) av restavfall och matavfall.

Grundavgiften är differentierad utifrån bostadstyp: småhusenheter (en- och tvåfamiljshus och vissa radhus) hyreshusenheter (lägenheter och vissa radhus), fritidshus och verksamhet. Det är skatteverkets taxeringskod för fastighetstyper som är vägledande.

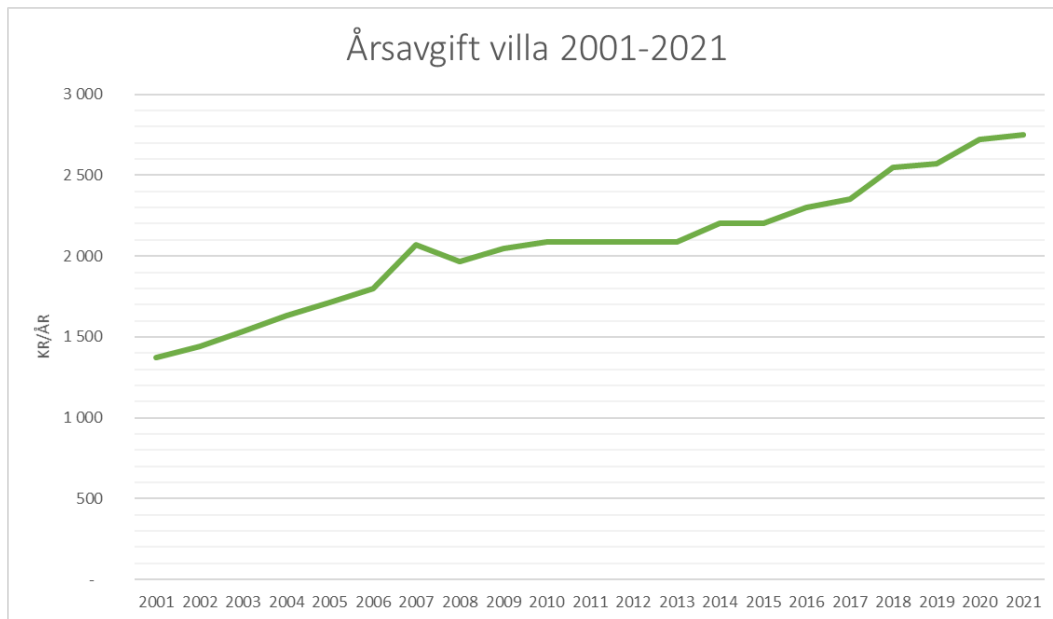
Intäkterna ska täcka kostnaderna

Gästrikre återvinnare är ett kommunalförbund och ses som en "egen kommun" som ägs av våra medlemskommuner. Enligt kommunallagen ska en kommun ha god ekonomisk hushållning och balanskravet säger att ett underskott ska återställas inom tre år.

Avgifterna i avfallstaxan ska ge de intäkter som behövs för att utföra det kommunala ansvaret för avfall med kommunalt ansvar (tidigare benämnt hushållsavfall) enligt 15 kapitlet i miljöbalken: hämtning av kommunalt avfall, driva återvinningscentraler för mottagning av grovavfall och farligt avfall, tömning av slam från enskilda avlopp och fettavskiljare, informationsarbete mm.

Under förbundets historia (2001-2020) har avfallshanteringen utvecklats, med till exempel sortering av matavfall, informationsverksamhet, digitalisering, miljöriktiga fordon, modernisering av återvinningscentraler med mera.

Figuren nedan visar taxeutvecklingen sedan förbundet bildades 2001 och fram till 2021 för en vanlig villa med abonnemang sorterat (190 l restavfall och 140 l matavfall) och hämtning var 14:e dag. Prisutvecklingen sedan starten 2001 är 100 % och de senaste 10 åren 32 %.

3. Ekonomiska förutsättningar

Den ekonomiska planen som gjordes hösten 2019 visar att till 2021 kommer förbundet att redovisa ett resultat på ca 5 mnkr, givet att det förslag till taxehöjning som nu föreslås går igenom. Avfallstaxan för 2020 är överklagad i Gävle kommun och vid denna stunds skrivning (aug 2020) vet vi fortfarande inte utslaget av den. Skulle det visa sig att överklagan är till förbundets nackdel kommer även förslaget till avfallstaxa för 2021 att behövas dras tillbaka och en ny ekonomisk plan samt förslag till avfallstaxa behöver arbetas fram och beslutas om på nytt.

Avfallstaxan ska vara kostnadsäckande och den höjning som nu föreslås kommer att täcka den normala kostnadsutvecklingen såsom inflation, indexeringar och lönerrevision.

Förbundet har kostnadsökningar som inte täcks in av denna höjning, såsom förbränningskatt och ökade behandlingskostnader. Den kommersiella verksamheten som vanligtvis genererar vinst, vilket hjälper till att hålla avfallstaxan nere står inför stora förändringar, vilket kommer att minska överskottet rejält. Den kommersiella marknaden prognostiserar på en nedgång i byggbranschen och stor del av verksamheten som idag består av hämtning av fastighetsnära insamling kommer att förändras helt i och med de nya förordningarna. Sammantaget uppskattas resultateffekten av minskade intäkter och ökade kostnader år 2021 till ca 5 mnkr som inte täcks av några avfallstaxor.

Under de kommande åren 2021-2025 står förbundet inför stora förändringar av verksamheten i och med den nya förordningen om producentansvar för tidningar

och förpackningar* och även ny kretsloppsplan (tidigare benämnd avfallsplan) ska tas i bruk och verkställas. Under förutsättning att förbundet kommer att vara en entreprenör till att utföra den fastighetsnära insamlingen i vår region så innebär det stora investeringar i ny lösning för den fastighetsnära insamlingen.

Finansieringsfrågorna är fortfarande inte klargjorda, och hur det påverkar vår ekonomi innehåller många frågetecken. Grunden är dock att producenterna ska bära kostnaderna.

Naturvårdsverket har avslagit ansökan från FTI och TMR om att ansvara för införa fastighetsnära insamling i hela Sverige.

Under sommaren har regeringen gått ut med en remiss med förslag om att släppa på producentansvaret för returpapper/tidningar och lägga över ansvaret på kommunerna istället.

Vi följer och rapporterar om utvecklingen löpande med vår styrelse.

* Förordning (2018:1462) om producentansvar för förpackningar.

Effektiveringsarbete och förbättringsarbete är givna krav på verksamheten och kommer att vara en förutsättning och en grund i vår verksamhet. De kostnadsökningar som inte täcks av avfallstaxan kommer vi att klara av tack vare att vi fortsätter att ständigt förbättra och effektivisera oss. Ex. på några större effektiviseringsarbeten som pågår och kommer få effekt 2021 och 2022 är:

- Nya omlastningsytor för restavfall och brännbart, besparing ca 2,3 mnkr
- Fortsatt arbete med töm säcken på våra återvinningscentraler, ca 0,4 mnkr
- Fortsatt automatisering av våra kundflöden, ca 0,2 mnkr
- Ökad kostnadsmedvetenhet, kompetenshöjning, ständiga förbättringar och kundfokus kommer att ge resultat.

4. Tidplan

Tidplanen för beslutsgången ser ut enligt nedanföljande:

- Förbundsstyrelsen föreslås godkänna förslag till avfallstaxa 2021, 3 juni 2020
- Förbundsfullmäktige föreslås godkänna förslag till avfallstaxa 2021, 11 juni 2020
- Utskick av beslutsunderlag (beslutshandling + reviderat förslag till avfallstaxa 2021) till kommunerna senast under augusti 2020.
- Medlemskommunernas kommunfullmäktige beslutar om avfallstaxa 2021, under september/oktober 2020
- Förbundsfullmäktige beslutar om budget 2021 (inkl. de nya avfallstaxorna) i november 2020
- Ny avfallstaxa börjar gälla 1 januari 2021

5. Kort om Gästrikre återvinnare

Förbundet bildades 2001, har ca 130 anställda, servar 167 000 invånare, driver 12 återvinningscentraler och har cirka 50 tunga fordon. Förbundet omsätter ca 244 mnkr, varav 202 mnkr kommer via avfallstaxan och återvinningscentraler och 42 mnkr via externa uppdrag utanför det kommunala ansvaret för hushållsavfall.

Syftet med förbundet är att samla resurser och kompetenser inom det kommunala avfallsansvaret i en för medlemskommunerna gemensam enhet för att säkerställa både en hög kostnadseffektivitet och en kapacitet att möta ökande framtida miljömässiga krav. Den kommunala samverkan skapar en miljö- och samhällsnytta som varje enskild kommun skulle ha svårt att uppnå var för sig.

Som ett tydligt bevis på att vi har lyckats är att Gästrikre återvinnare ligger på plats nr 10 av samtliga kommuner, i Avfall Sveriges ranking om ”Bästa avfallsverksamhet år 2019”. I den jämförelsen ingår bland annat uppfyllande av miljömål, avfallsmängder, kundnöjdhet.

Centrala delar i verksamheten är:

- Återvinningscentraler för grovavfall och farligt avfall
- Insamling av hushållssopor och annat avfall
- Kundenservice
- Kommunikation, utbildning och beteendeförändringsarbete.

Formen kommunalförbund valdes mot bakgrund av en ambition att via ett förbundsfullmäktige säkerställa en demokratisk insyns- och påverkansmöjlighet för de enskilda kommunerna. Samtidigt uppnås samordningsvinster och en mer rationell hantering i fråga om verksamhetsplanering, budget, enhetlig taxekonstruktion, upphandling av olika entreprenadtjänster, insamling, information och kommunikation mm.

Koncernen består av Gästrikre återvinnare, GÅ Utveckling AB (100 %), GÅ Tillsammans AB (100 %) och Gästrikre Ekogas AB (51 %).

Uppdraget till förbundet framgår av förbundsordningen och avfallsplanen. Kommunerna beslutar om förbundsordningen. Verksamheten beskrivs närmare i verksamhetsplanen och i årsredovisningarna

(förbundsordningen och årsredovisningen hittar du på vår hemsida: www.gastrikeatervinnare.se).

Samverkan och nyttor

Själva grundtanken med bildandet av kommunalförbundet Gästrikre återvinnare är att samverkan ska ge ökad nytta för alla de samverkande fem kommunerna Gävle, Sandviken, Ockelbo, Hofors och Älvkarleby.

Gästrikre återvinnarens vision inleds också med ordet ”tillsammans”: *Tillsammans skapar vi vardagens miljöhjältar för en värld som räcker längre.* Från förbundet är vi

angelägna om att medlemskommunerna ska vara delaktiga i verksamheten och att en fortsatt god och ömsesidig dialog, insyn, engagemang och påverkansmöjlighet ska känneteckna den etablerade samverkan. Vi vill därför också ha en dialog om lämpliga former för den fortlöpande kommunikationen mellan förbundet och medlemskommunerna.

Vi vill lyfta fram några andra områden där Gästrike återvinnare kan vara en resurs:

- *Lösningar för sortering och avfallshantering.* Gästrike återvinnare har 45 st sopbilar som samlar in, transporterar avfall varje dag och hanterar över 115 000 ton avfall årligen.
- *Miljöpedagogik och lärande för hållbar utveckling.* Gästrike återvinnarens miljöpedagoger finns att tillgå för skolor och andra sammanhang.
- *Miljökommunikation.*
- *Integration.* Gästrike återvinnare och Gavlegårdarna driver sedan 2016 ett projekt för att öka kunskapen om hur vi når fram till våra nysvenskar. Erfarenheterna från detta arbete kan komma alla kommuner till godo.
- *Förebygga resursslöseri (avfallsminimering).* Att förebygga resursslöseri är bra för både miljö och ekonomi. Gästrike återvinnare kan vara behjälpliga med arbetssätt och metoder för att arbeta med avfallsförebyggande.
- *Förebygga nedskräpning.* Gästrike återvinnare har tillsammans med Gävle kommun drivit ett treårigt projekt för att förebygga nedskräpning. De erfarenheter och lärdomar som vi gjort i det arbetet kan med fördel komma alla kommuner till godo. Erfarenheterna från projektet finns dokumenterade i en rapport.
- *Beteendeförändring.* Gästrike återvinnare har kunskap inom beteendeförändring och har även avtal med kompetenta konsulter inom området. Vi bidrar gärna med denna kompetens i andra sammanhang i kommunerna om intresse finns.
- *Biogas.* Genom delägda dotterbolaget Gästrike Ekogas bidrar vi med cirkulär ekonomi på riktigt med lokalproducerad biogas och biogödsel.
- *Samverkan med Hälsingland.* Vi samverkar med Hälsingekommunerna i angelägna frågor såsom gemensamma avfallsflöden, transporter och avfallsplan (Kretsloppsplan)

**Tillsammans skapar vi
vardagens miljöhjältar
för en värld som räcker
längre**

